

ICCJ sesizeaza CCR în legatura cu modificarea legislației penale care reglementeaza procedura de camera preliminara

Înalta Curte de Casație și Justiție a decis vineri sesizarea Curții Constituționale în legatura cu o lege care aduce modificari Codului de procedura penala, prin care parlamentarii au instituit o procedura mai rapida în faza de camera preliminara a proceselor în instanțe.

Decizia vine dupa ce președinta Instanței supreme, Lia Savonea, i-a convocat vineri pe toți judecatorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție, în cadrul Secțiilor Unite, pentru a dezbate necesitatea sesizării Curții Constituționale în legatura cu un proiect de modificare a Codului de procedura penala, votat recent în Parlament.

'La data de 22 mai 2026, ora 11:00, constituita în Secții Unite, în conformitate cu prevederile art.27 lit.b) din Legea nr.304/2022 privind organizarea judiciara, în temeiul art.146 lit.a) din Constituția României și art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicata, cu participarea unui numar de 96 judecatori, cu respectarea cerințelor de cvorum prevazute de lege, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis sesizarea Curții Constituționale a României pentru controlul constituționalității, înainte de promulgare, în ceea ce privește: Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedura penala (PL-x nr. 228/2026) în raport de prevederile constituționale ale art.1 alin.(5), art.16 alin.(1), art.21 alin.(3), art.24 și art.124 alin.(1) și (2) din Constituție', anunța ICCJ.

Legea a fost adoptata de Senat pe 16 martie și de Camera Deputaților pe 13 mai, fiind inițiată de 43 de deputați și senatori de la toate partidele.

Proiectul introduce mai multe modificari în Codul de procedura penala, printre care noi drepturi pentru victimele agresiunilor, însa ICCJ a atacat la CCR doar partea care se refera la procedura de camera preliminara.

Concret, proiectul votat în Parlament impune o procedura mai rapida în faza de camera preliminara, pentru a nu mai depași durata de maxim 60 de zile, cum se întâmpla în prezent.

Astfel, una dintre modificari se referea la art. 343, cu urmatorul cuprins: '(1) Durata procedurii în camera preliminara este de cel mult 60 de zile de la data înregistrării cauzei la instanța. (2) Pentru respectarea dispozițiilor alin. (1) judecatorul de camera preliminara are îndatorirea sa ia din timp toate masurile necesare pentru asigurarea aparării obligatorii, daca este cazul, și pentru ca la termenul fixat procedura de citare sa fie legal îndeplinita, iar soluționarea cererilor și excepțiilor sa nu sufere amânare. (3) În cazul în care, deși procedura de citare este legal îndeplinita, soluționarea cererilor și excepțiilor nu se poate realiza la termenul stabilit potrivit dispozițiilor art. 344 alin. (4), judecatorul de camera preliminara acorda termen în continuare, fara citarea părților și a persoanei vatamate. Cu excepția termenului prevazut la art. 345 alin. (3), termenele sunt stabilite în zile succesive. Pentru motive întemeiate, termenele în continuare în camera preliminara pot fi stabilite în zile nesuccesive, între care nu poate fi un interval mai mare de 7 zile. (4) Citațiile pentru termenul stabilit potrivit dispozițiilor art. 344 alin. (4) conțin mențiunea referitoare la acordarea termenelor în continuare și atenționarea ca pentru termenele stabilite ulterior nu se vor emite alte citații, părțile și subiecții procesuali având obligația de a urmări parcursul dosarului. (5) Termenele de judecata în camera preliminara pot fi stabilite dupa un interval mai mare de 7 zile numai daca probele încuviințate sau masurile dispuse, prin natura lor, împiedica stabilirea unui termen mai scurt (...)'.

În sesizarea trimisa la CCR, ICCJ susține ca modificarile propuse la Codul de procedura penala sunt neconstituționale pentru ca afecteaza coerența procedurii penale și drepturile procesuale ale părților.

'Viciile de neconstituționalitate se refera la nesocotirea principiilor constituționale ale legalității și clarității legii, egalității în drepturi, respectarii dreptului la aparare, la un proces echitabil și înfaptuirii justiției într-un stat de drept', spune Înalta Curte într-un comunicat de presa.

În continuare, ICCJ precizeaza care sunt aspectele din lege pe care le considera neconstituționale:

* Reunirea și disjungerea cauzelor în camera preliminară.

Legea introduce posibilitatea reunirii/disjungerii cauzelor în camera preliminară, dar fara corelare cu regulile existente. Judecătorul de camera preliminară ar ajunge sa intre indirect pe fondul cauzei, deși rolul lui se rezuma la verificarea legalității urmăririi penale. Apar blocaje practice: la ce parchet se restituie cauza, cum se separa dosarele reunite, cum se evita soluțiile contradictorii.

În opinia ICCJ, reglementarea cuprinsa la pct. 2 din Lege, care prevede introducerea unui nou alineat la art. 43, alin. (4), potrivit caruia '(4) Prevederile alin. (1) - (3) se aplica și în procedura camerei preliminară. Reunirea nu se poate dispune în contestația formulată împotriva încheierilor prevazute la art. 346', ridică probleme de neconstituționalitate din perspectiva art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât soluția legislativă este necorelată cu arhitectura actuală a procedurii camerei preliminară și cu competența funcțională a judecătorului de camera preliminară, neintegrându-se organic în cadrul normativ existent.

Astfel, actul normativ implica o modificare a competenței funcționale a judecătorului de camera preliminară care, în analiza sa, va fi ținut sa antameze fondul cauzei, deși, potrivit art. 3 și art. 54 din Codul de procedura penală, acesta îndeplinește funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată, fiind competent sa verifice legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală.

Conform ICCJ, aceleași vicii de neconstituționalitate sunt identificate și în privința reglementării de la pct. 3 al actului normativ adoptat, în conformitate cu care '(3) Prevederile alin. (1) și (2) se aplica în mod corespunzător în procedura de camera preliminară. Disjungerea cauzei se dispune și atunci când numai pentru unele dintre infracțiuni sau numai pentru unii inculpați se impune restituirea cauzei la parchet. În cazurile prevazute la art. 43 alin. (1), judecătorul de camera preliminară dispune, dacă este cazul, restituirea întregii cauze la parchet'.

În arhitectura actuală a procesului penal, potrivit art. 46 alin. (1) din Codul de procedura penală, instanța poate dispune disjungerea cauzei pentru unii dintre inculpați sau pentru unele infracțiuni, atunci când aceasta masură este necesară pentru buna desfășurare a judecării. Totodată, conform art. 63 alin. (1) din Codul de procedura penală, dispozițiile art. 46 se aplica și în cursul urmăririi penale. Cu toate acestea, nici dispozițiile menționate și nici normele care reglementează procedura camerei preliminară nu conțin o normă de trimitere care sa permită aplicarea instituției disjungerii și în această fază procesuală', precizează ICCJ.

* Eliminarea citării la termenele ulterioare în procedura de camera preliminară.

Noua regulă spune ca, după primul termen, părțile trebuie singure 'sa urmărească parcursul dosarului'. Norma este vagă și neclară. Se afectează dreptul la aparare și procesul echitabil, deoarece părțile nu mai sunt citate nemaiavănd posibilitatea sa afle termenele noi stabilite în continuare. Sunt dezavantajate persoanele vulnerabile: deținuți, vârstnici, victime, persoane care nu au acces la internet sau nu dețin cunoștințele digitale pentru utilizarea platformelor.

* 'Autoritatea de lucru judecat' în camera preliminară.

Legea face definitive concluziile judecătorului de camera preliminară în ceea ce privește legalitatea probelor, aspect ce contrazice jurisprudența CCR, care permite verificarea legalității probelor și în faza de judecată.

Instanța de fond ar fi împiedicată să mai analizeze probe obținute nelegal sau neloial. Se limitează dreptul la apărare și rolul instanței de judecată în înfaptuirea justiției. Pentru a se evita decizii ulterioare care constată neconstituționalitatea unor prevederi normative după aplicarea lor în procedurile judiciare, cu efecte negative asupra instanțelor judecătorești și a soluționării cauzelor, se impune verificarea constituționalității cadrului de reglementare adoptat prin legea atacată.

ICCJ afirmă că reglementarea cuprinsă la pct. 50 din Lege, care prevede introducerea art. 346(1) cu următorul conținut: 'Art. 346(1) - (1) Încheierile definitive ale judecătorului de cameră preliminară prin care au fost respinse cererile și excepțiile privind legalitatea administrării probelor sau a efectuării actelor de urmărire penală, precum și cele prin care au fost excluse probe administrate în cursul urmăririi penale ori s-a constatat nelegalitatea unor acte de urmărire penală au autoritate de lucru judecat, inclusiv în cazul unei noi trimiteri în judecată după restituirea cauzei la parchet, precum și în cauzele disjuncte. (2) Autoritatea de lucru judecat prevăzută la alin. (1) poate fi invocată în orice stare a procesului', încalca liberul acces la justiție și dreptul la apărare, întrucât consacră o autoritate de lucru judecat extinsă unor încheieri pronunțate în procedura camerei preliminare, care nu soluționează fondul cauzei și care, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, nu se bucură de plenitudinea efectelor specifice hotărârilor definitive asupra fondului.

'Soluția legislativă criticată nu numai că se îndepărtează de jurisprudența Curții Constituționale referitoare la limitele autorității de lucru judecat în materia camerei preliminare, dar intra și într-o contradicție evidentă cu mecanismul procedural reglementat de art. 386 (1) din Codul de procedură penală, afectând coerența internă a reglementării procesuale penale și posibilitatea instanței de a asigura respectarea efectivă a garanțiilor fundamentale ale procesului echitabil', este concluzia ICCJ.